

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudkyň JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci žalobce: **Z. Š.**, zastoupeného Mgr. Davidem Frankem, advokátem, se sídlem Bartošova 16, Přerov, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. 3. 2007, č. j. 18 Cad 49/2006 - 51,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále též „žalovaná“) ze dne 14. 3. 2006 byla zamítnuta žádost žalobce o zvýšení důchodu pro úplnou bezmocnost pro nesplnění podmínek § 70 odst. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb., v platném znění, s odůvodněním, že podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení v Olomouci ze dne 20. 2. 2006 je žalobce nadále převážně bezmocný.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, o níž rozhodl Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 1. 3. 2007, č. j. 18 Cad 49/2006 - 51, tak, že žalobu zamítl. V odůvodnění svého rozsudku krajský soud uvedl, že dospěl k závěru, že žalobce k datu vydání napadeného rozhodnutí, tj. k 14. 3. 2006, byl nadále převážně bezmocný. Tento závěr jednoznačně vyplývá z vypracovaného posudku Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí a jejího doplňujícího posudku, podle kterého k uvedenému datu byl žalobce převážně bezmocný podle § 70 odst. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Sb., neboť

nepozbyl zcela schopnost sebeobsluhy, nepotřeboval soustavné ošetřování a nebyl odkázán trvale na pomoc jiné osoby při všech hlavních životních úkonech, potřeboval však pravidelnou pomoc, popř. soustavný dohled jiné osoby při hlavních životních úkonech, jakož i dlouhodobě pomoc jiné osoby při některých nezbytných životních úkonech. Na tomto závěru nemůže podle názoru krajského soudu nic změnit námitka zástupce žalobce, který poukazoval na lékařské zprávy a návrhy, kde je „doporučována úplná bezmocnost“. Krajský soud vysvětlil, že k posouzení těchto odborných otázek jsou povolány posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí. Jestliže zástupce žalobce poukazoval na nerovnost účastníků řízení a na to, že v obdobném případě byla „přiznána úplná bezmocnost“, ani k této námitce krajský soud přihlídnout nemohl, neboť posouzení otázky zdravotního stavu ve vztahu ke schopnosti sebeobsluhy posuzované osoby je vždy jedinečné a individuální.

Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b), d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel namítá, že krajský soud se zcela nevypořádal s námitkami zástupce žalobce k posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, které uvedl při jednání dne 26. 10. 2006, kdy popíral údaje tam uvedené, zejména schopnost stěžovatele samostatně si umýt ruce, což není pravda, protože je stěžovatel schopen pouze tehdy, je-li mu puštěna voda a namydleny ruce, tedy je nutno k tomuto úkonu pomoci druhé osoby, údaj o lehké formě astmatu, což se nezakládá na pravdě, schopnost stěžovatele komunikovat s okolím, kdy při návštěvě posudkové komise stěžovatel nebyl schopen ani ochoten žádné komunikace. Stěžovatel zpochybňuje kvalitu posudkového vztahu k jeho průběhu u stěžovatele, kdy tento trval pouze deset minut (tím je zřejmě myšlena délka návštěvy pracovníků komise), během kterých jednotlivé úkony sebeobsluhy nebyly u stěžovatele fyzicky zjišťovány a v posudku chybí jednoznačné odůvodnění, proč je vlastně stupeň bezmocnosti stěžovatele považován toliko za převážný a nikoliv za úplný. Krajský soud se rovněž nevypořádal s výpovědí svědkyně R. Š., pouze na její výpověď reagoval vyžádáním doplňujícího posudku, přičemž tento doplněk posudku se nijak nevypořádal s námitkami stěžovatele, posudková komise pouze opětovně prostudovala podkladovou dokumentaci, „která byla dostatečná k projednání v nepřítomnosti a k přijetí posudkového závěru“; tedy rozhodla od stolu bez ohledu na věcné připomínky a námitky stěžovatele a výpověď svědkyně Š. Krajskému soudu je konečně vytýkáno, že při svém rozhodování nevzal v úvahu účastnický výslech stěžovatele, kdy podle protokolu sepsaného Okresním soudem v Olomouci dne 21. 9. 2006 na místě samém stěžovatel odmítl vypovídat, chodil po bytě, velmi nesrozumitelně mluvil, vydával skřeky, ukazoval na různé předměty, které nepřiléhavě pojmenovával, komunikoval jen s rodiči, podepsal se jen pod dohledem otce a nevydržel chvíli sedět na místě a celkově nebyl schopen výslechu. Stěžovatel připouští, že přiznání dávky důchodového zabezpečení je podmíněno posouzením zdravotního stavu Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí, nicméně s odkazem na § 77 odst. 2 s. ř. s. se podle názoru stěžovatele krajský soud zcela nevypořádal s rozpory mezi provedenými důkazy, kdy na jedné straně stojí čistě formální lékařský posudek a proti němu na druhé straně všechny ostatní provedené důkazy. Krajský soud se pouze spokojil s doplněním posudku, který však nějak nereagoval na námitky stěžovatele a na ostatní důkazy a byl vyhotoven od stolu. Vedle toho je otázkou, zda i poznatky nedokonalého a rozporuplného rozhodnutí posudkové komise vzhledem k podmínkám stěžovatele ve kterých žije, tedy

praktickým dopadům na život stěžovatele a osob o něj pečujících, neměly vést posudkovou komisi k závěru, že je na místě žádosti stěžovatele o zvýšení důchodu pro úplnou bezmocnost vyhovět. Závěrem stěžovatel odkazuje na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 2. 1998, sp. zn. 3 Cao 7/98, který ve svém odůvodnění připouští, že vedle posudku podaného posudkovou komisí lze provést i jiný důkaz, např. důkaz znaleckým posudkem soudního znalce, uzná-li soud důvodnost takového dokazování, např. tehdy nebyla-li posudková komise s to se přesvědčivě vypořádat s otázkami, které jí položil soud a jejichž zodpovězení je pro zjištění skutkového stavu rozhodné. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti stěžovatele nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2, 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Přiznání dávky důchodového zabezpečení (pojištění) je podmíněno zdravotním stavem, proto je rozhodnutí soudu závislé především na odborném lékařském posouzení. V přezkumném soudním řízení pak posuzují zdravotní stav a pracovní schopnost občanů, jakož i skutečnosti rozhodné pro přiznání, odnětí, případně změnu zvýšení důchodu pro bezmocnost Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.). Uvedené komise jsou ze zákona povolány nejen k celkovému posouzení zdravotního stavu, dochované pracovní schopnosti, rozsahu a charakteru pomoci, dohledu, popř. ošetřování jinou osobou při úkonech braných v úvahu pro posouzení bezmocnosti, ale i k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě (plné či částečné), jakož i bezmocnosti (a jejího stupně) posuzovaného občana ve smyslu § 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., třebaže jde v oblasti rozhodování o zákonných nárocích ve věcech důchodového zabezpečení (pojištění) především o pojmy právní. Posudek uvedené posudkové komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek důkazem rozhodujícím v případech, pokud z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna.

Podmínky pro zjištění důchodu pro bezmocnost v době rozhodování správního orgánu upravoval § 70 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto ustanovení, je-li důchodce trvale tak bezmocný, že potřebuje ošetření a obsluhu jinou osobou, zvyšuje se mu důchod z důchodového pojištění, případně úhrn těchto důchodů při částečné bezmocnosti o 20 % takzvané částky na osobní potřeby dané podle zákona o životním minimu. Základní podmínkou bezmocnosti ve smyslu citovaného ustanovení je její trvalost a potřeba ošetření a obsluhy jinou osobou. Trvalostí se přitom rozumí soustavnost, tj. nepřetržitost poskytované péče. Ošetření jinou osobou je míněno přímé poskytování nezbytné péče v souvislosti s domácím léčením

(např. podávání léků, obkladů apod.), dále přímé poskytování nezbytné péče při osobní hygieně, tj. při mytí, česání a oblékání, výkonu fyziologické potřeby a pomoc při jídle a pití. Za ošetření se pak považuje nepřetržitý dohled, pokud to stav osoby stížené bezmocností vyžaduje. Obsluhou je pak míněna nezbytná pomoc jiné osoby směřující k usnadnění úkonů sebeobsluhy, např. podávání připravených pokrmů a nápojů, pomoc při chůzi, při oblékání, přenášení a odnášení různých potřeb apod. Tyto tři zákonné podmínky musí být splněny současně. Jednotlivé stupně bezmocnosti jsou pak rozlišeny v § 2 odst. 1, 2 a 3 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění. Částečně bezmocná je fyzická osoba, která potřebuje dlouhodobě pomoc jiné osoby při některých nezbytných úkonech, např. při mytí, česání a oblékání. Za částečně bezmocnou se vždy považuje osoba prakticky nevidomá. Převážně bezmocnou je osoba, která potřebuje kromě uvedené pomoci i pravidelnou pomoc, popř. soustavný dohled jiné osoby při hlavních životních úkonech, např. při chůzi či výkonu fyziologické potřeby. Převážně bezmocnou je vždy osoba úplně nevidomá. Úplně bezmocnou je osoba, která zcela pozbyla schopnost sebeobsluhy, potřebuje soustavné ošetřování a je odkázána trvale na pomoc jiné osoby při všech životních úkonech.

Krajský soud při posouzení, zda schopnost sebeobsluhy stěžovatele odpovídá převážně bezmocnosti nebo bezmocnosti úplně, měl k dispozici posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště v Ostravě, včetně doplňku posudku podaného touto komisí. Uvedená posudková komise ve svém posudku a jeho doplňku dospěla k závěru, že stěžovatel je schopen zcela samostatné chůze i po schodech, vstává a vstává bez pomoci, nají se a napije - tudíž není trvale odkázán na pomoc jiné osoby při všech životních úkonech. Posudková komise přitom vycházela z vlastních poznatků zjištěných při návštěvě stěžovatele, brala v úvahu i výpověď matky stěžovatele.

Z provedeného dokazování krajským soudem bylo bezpečně zjištěno, že stěžovatel k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí žalované byl toliko převážně bezmocný, neboť vlastním ověřením v komisi bylo zjištěno, že nepozbyl zcela schopnost sebeobsluhy, nepotřeboval soustavné ošetřování a nebyl odkázán trvale na pomoc jiné osoby při všech hlavních životních úkonech, potřeboval však pravidelnou pomoc, popř. soustavný dohled jiné osoby při hlavních životních úkonech, jakož i dlouhodobě pomoc jiné osoby při některých nezbytných životních úkonech. K uvedenému datu tedy stěžovatel nepozbyl zcela schopnosti sebeobsluhy a nepotřeboval nepřetržité ošetřování (odpovídající prakticky péči zdravotní sestry při nemocničním pobytu).

Krajský soud tedy nepochybil, pokud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná a proto ji zamítl. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadený soudní rozsudek netrpí vytýkanými vadami podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. a kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. Stěžovatel, který nebyl v řízení úspěšný, nemá právo na náhradu nákladů řízení, a právo žalované na náhradu nákladů řízení je v posuzované věci ze zákona vyloučeno.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. června 2008

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda senátu